

BARNEHAGE

Øystein Stette

Spesialpedagogisk hjelp og individuelt tilrettelagt barnehagetilbud

Kommunens plikter, barn og foreldres rettigheter

FAGBOKFORLAGET

Øystein Stette

Spesialpedagogisk hjelp og individuelt tilrettelagt barnehage tilbud

Kommunens plikter, barn og foreldres rettigheter

FAGBOKFORLAGET

Forord

Barn under opplæringspliktig alder som har et særlig behov for spesialpedagogisk hjelp, har rett til slik hjelp. Retten følger av barnehageloven § 31.

Barn med nedsatt funksjonsevne har rett til et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Retten følger av barnehageloven § 37.

For at barnet skal få den hjelpen det har behov for etter barnehageloven, er det viktig å skille mellom hva som er spesialpedagogisk hjelp og hva som er egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud.

I 2020 fattet kommunene 9255 enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp. I tillegg gikk det i 2020 i underkant av 4700 barn med egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud i barnehagen.

Gjøres disse 14 000 enkeltvedtakene på en måte som sikrer barnas rettigheter, og følges de rettslige krav for slike vedtak?

Statsforvalterne har i nasjonalt tilsyn sett nærmere på om kommunene følger lov og forskrifter når det gjelder både spesialpedagogisk hjelp og individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Tilsynet avdekket flere alvorlige avvik på regelverket. Dette avdekker manglende forvaltningskompetanse i mange kommuner. Se nærmere om eksempler på slike avvik, regelbrudd eller lovbrudd i kapittel 6.

I kapittel 4 er det satt fokus på regelverket når kommunen fatter enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp, og kapittel 2 omhandler enkeltvedtak om egnet tilrettelagt barnehagetilbud.

Før kommunene fatter vedtak om barnet har rett til spesialpedagogisk hjelp eller ikke, skal det foreligge en sakkyndig vurdering av om barnet har særlig behov for spesialpedagogisk hjelp. Dette er nærmere omtalt i kapittel 3.

I kapittel 1 gis det en kort gjennomgang av rettskrav til forsvarlig saksbehandling.

Denne boka gir også informasjon om barnas og foreldrenes rettigheter vedrørende spesialpedagogisk hjelp og tilrettelagt barnehagetilbud.

Om kildebruken for boka, se kapittel 7.

Paragrafer som er vist til og ikke tatt inn i teksten, er tatt med i kapittel 7 i fulltekst.

Oslo, mars 2022

Øystein Stette

Innhold

Kapittel 1

Forsvarlig saksbehandling 8

God forvaltningsskikk og forsvarlig saksbehandling 9

Barnekonvensjonen: Barnets beste og barnets rett til å bli hørt 11

Enkeltvedtak 17

Krav om internkontroll 23

Kapittel 2

Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne 24

Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne 25

Rettslig grunnlag som følger av kommunens ansvar 28

Kapittel 3

Sakkyndig vurdering – spesialpedagogisk hjelp 36

Rettslige grunnlag som følger av PP-tjenestens ansvar 37

Kapittel 4

Spesialpedagogisk hjelp 44

Retten til spesialpedagogisk hjelp 45

Kapittel 5**Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp 52**

Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp 53

Kapittel 6**Statlig tilsyn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp og egnet individuell tilrettelegging i barnehagen 56**

Statlig tilsyn 57

Funn i statsforvalternes tilsyn 58

Konklusjon 63

Kapittel 7**VEDLEGG 64**

Rettslige krav – aktuelle paragrafer i full tekst 70

Innledning

Det er viktig å være bevisst på skillet mellom tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne og barn med rett til spesialpedagogisk hjelp.

Barnehagen har en plikt til å ta hensyn til hvert enkelt barn og gjøre individuelle tilpasninger innenfor det ordinære barnehagetilbudet. Tilbudet skal tilpasses ut fra blant annet barnets funksjonsnivå. Dette følger av blant annet barnehageloven § 2.

Noen barn vil imidlertid ha behov for tilpasninger utover det som kan dekkes innenfor det ordinære tilbudet. Barnehageloven § 37 gir barn med nedsatt funksjonsevne rett til individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet.

Barnehageloven § 31 gir barn rett til spesialpedagogisk hjelp, dersom barnet har særlig behov for det.

I noen tilfeller vil barnet kunne ha behov for både individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet og for spesialpedagogisk hjelp. Kommunen må derfor i enkelte tilfeller vurdere barnets rettigheter etter begge disse bestemmelsene. Selv om det er kommunen som er ansvarlig for begge disse rettighetene, er regelverket bygd opp forskjellig.

Kilde: Veilederen Spesialpedagogisk hjelp, udir.no

I 2020 fikk 9255 barn spesialpedagogisk hjelp, noe som tilsvarer 3,4 prosent av barna i barnehagen. De siste fem årene har det vært en svak, men jevn økning i andelen barn som får slik hjelp.

Andelen som får spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, øker fra 0,3 prosent blant barn under 2 år til 6,4 prosent blant 5-åringene. En årsak til at andelen barnehagebarn som får spesialpedagogisk hjelp øker med alderen, kan være at det tar tid før et barns utfordringer kommer til syne, og at hjelpen settes inn som skoleforberedende tiltak.

Over 90 prosent av barnehagene hadde barn med rett til spesialpedagogisk hjelp i 2020.

I 7 av 10 barnehager planlegges den spesialpedagogiske hjelpen av spesialpedagog. Mye av den spesialpedagogiske hjelpen består av ekstra personale, smågruppe-aktiviteter, individuell støtte og veiledning til ansatte som skal arbeide med barnet.

Forskning viser at språk- og kommunikasjonsvansker er det vanligste kjennetegnet ved barn som får spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, fulgt av psykososiale vansker, atferdsvansker, utviklingshemming og sammensatte vansker.

72 prosent av dem som får spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, er gutter.

Kilde: Utdanningsspeilet 2020, udir.no